

Total Pages : 4

K-1114

M.A. (Previous) Final Examination, 2022

SANSKRIT

वैदिक भाषा तथा साहित्य

[Paper-I]

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 80

Minimum Passing Marks : 29

निर्देश : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. ऋषि देवता छन्दपुरस्सरं कयेश्चिद् द्वयो व्याख्या विधेया - [20]

(i) यश्याः रुशत्तोअर्चयः प्रतिभद्रा अदक्षता।

सनो रपिं विश्ववारं सुपेशसमुषा ददातु सुगम्यम्।।

(ii) योजात एव प्रथमोमन स्वान्देवो देवान्क्रतुना पर्यभूषत्।

यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृम्णस्य महना संजनासइन्द्रः।।

K-1114/1000

(1)

[P.T.O.]

(iii) य आत्मदाबलदायस्य विश्वं उपासते प्रशिषयस्य देवाः।

यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम्।।

(iv) अहं रुद्रेभिवसुभिश्चराम्यमादित्यैरुत विश्वदेवैः।

अहं मित्रावरुणोभा विभर्म्यहमिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा।।

2. विराट्पुरुषस्य पुरुषसूक्तानुसारं महत्त्वं वर्णयन्तु। [20]

अथवा

पृथिवी सूक्त वर्णितां राष्ट्रीय भावना प्रतिपादनीया।

3. शतपथ ब्राह्मणस्य महत्त्वं विवेचनीयम्। [20]

अथवा

ईशावास्योपनिषद् महत्ता वर्णनीया।

4. अष्टस्तनेषु कमपि द्वयं व्याख्यायताम् - [20]

(i) चत्वारिपद जातानि नामाख्यात चोपसर्ग निपाताः।

(ii) उपसर्गा वाचकाः द्योतकाः वा।

(iii) अथनिपातां उच्चावचेष्वर्थेषु निपतन्ति।

(iv) तत्र नामाख्यात जानि इति शाकटायनः।

K-1114/1000

(2)

5. (क) सूत्र द्वयं व्याख्यायताम् - [10]

- (i) आद्याः पञ्चविंशति स्वराः।
- (ii) अकारो व्यञ्जनानाम्।
- (iii) ह्रस्वार्धकालं व्यञ्जनम्।
- (iv) एकं वर्णः पदम्।

(ख) सन्दर्भौ पद्यद्वयं कावपि व्याख्येयम् - [10]

- (i) उदात्तश्चानुदत्तश्च, स्वरितश्च स्वरास्त्रयः।
ह्रस्वो दीर्घः प्लुत इति, कालतो नियमा अचि॥
- (ii) व्याघ्री यथा हरेत्पुत्रान् द्रष्टाभ्यां न च पीडयेत्।
भीता पतनभेराभ्यां तद्वद् वर्यान्प्रयोजयेत्॥
- (iii) छन्दः पादौ तु वेदस्य, हस्तौ कल्पोऽथ पायते।
ज्योतिषामयनं चक्षुनिरुक्तं श्रोत्रयुच्यते॥

-----X-----